

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr. Łukasza Krzysztofa Raja pt. „Przekroczenie granic obrony koniecznej w stanie zagrożenia”.

Zasadniczymi celami niniejszej pracy jest wnikliwe przedstawienie problematyki dotyczącej przekroczenia granic obrony koniecznej, ze szczególnym uwzględnieniem stanu zagrożenia oraz zaproponowanie stosownych wniosków *de lege ferenda* w tym przedmiocie. Problematyka przekroczenia granic obrony koniecznej jest złożona i charakteryzuje się odmiennością poglądów, wyrażanych zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie, często w kwestiach zasadniczych, jak np. istnienie i definicja ekscesu ekstensywnego uprzedniego czy też problem samoistności lub subsydiarności prawa do obrony koniecznej.

Postawione zasadnicze cele pracy doktorskiej korespondują z następującą tezą: obecnie obowiązujące przepisy Kodeksu karnego dotyczące przekroczenia granic obrony koniecznej są nieefektywne w praktyce wymiaru sprawiedliwości i wymagają zmiany. Autor niniejszej pracy przez nieefektywność wspomnianych przepisów rozumie po pierwsze, że sprawiają one problemy w praktycznym stosowaniu, a po wtóre, że niektóre z tych przepisów (m.in. art. 25 § 2a Kodeksu karnego oraz art. 25 § 3 Kodeksu karnego) mogą być uznane przez Trybunał Konstytucyjny za sprzeczne z wybranymi przepisami Konstytucji (m.in. z art. 32 ust. 1 Konstytucji).

W rozdziale I pracy przedstawiono źródła instytucji obrony koniecznej. Poruszono też problematykę kształtu tej instytucji w polskich nowożytnych kodeksach karnych oraz sposoby uzasadnienia przedmiotowej instytucji. Pojęcie obrony koniecznej scharakteryzowano w rozdziale II, gdzie dokładnie odniesiono się do kwestii przesłanek obrony koniecznej, podejmując próbę samodzielnego wskazania przesłanek analizowanego kontratypu. Takie ujęcie pozwoliło na określenie granic obrony koniecznej. Rozdział III dotyczy przekroczenia granic obrony koniecznej w ujęciu kodeksowym ze szczególnym uwzględnieniem stanu zagrożenia. Wskazano, jakie czynniki decydują o przekroczeniu granic tego kontratypu. Opisano w sposób szczegółowy przekroczenie granic obrony koniecznej uregulowane w art. 25 § 2 Kodeksu karnego, art. 25 § 2a Kodeksu karnego i art. 25 § 3 Kodeksu karnego, eksponując przy tym sporne zagadnienia z tym związane oraz wykorzystując stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych bezpośrednio wiążące się z tą tematyką. Poruszone zostały problemy związane z przekroczeniem granic obrony koniecznej, jakie wyłoniły się po wejściu w życie art. 231b Kodeksu karnego. Scharakteryzowano istotę stanu zagrożenia odwołując się w tym zakresie zarówno do definicji językowych, jak i poglądów prezentowanych w doktrynie prawa karnego. Zdefiniowano pojęcie „stanu zagrożenia

występującego przy działaniu w granicach obrony koniecznej”. Podjęto także problematykę stanu zagrożenia w odniesieniu do przypadków przekroczenia granic obrony koniecznej uregulowanych w Kodeksie karnym, dokonując przy tym rozróżnienia na „stan zagrożenia zamachem” i „stan zagrożenia spowodowany zamachem”. Rozdział IV dysertacji koncentruje się wokół problematyki zgodności wybranych przepisów dotyczących obrony koniecznej z Konstytucją. Przedmiotem analizy zgodności konstytucyjnej uczynione zostały art. 25 § 2a Kodeksu karnego, art. 25 § 3 Kodeksu karnego i art. 231b § 1 Kodeksu karnego. W rozdziale V sformułowano wnioski *de lege ferenda* oraz ich uzasadnienie.